ДЕРЖАРХІВ
Сумської області
Фонд № Р-7641
Опис № 18
Архівний № 868

Управління СБУ
по Сумській області

Фильтрационное

ДЕЛО № 35255

Вербицкая
Мария Никитична

Начато 14 сентября 1945
Окончено 20 июля 1955 г.
На 8 листах

ДЕРЖАРХІВ
Сумської області
Фонд № Р-7641
Опис № 18
Архівний № 868

...ніякі перешкоди не зможуть
...ш переможний рух вперед
...кресленим геніями людства—
Сталіним» (М. Хрущов).

...мо успіхам трудящих Білору-
успіхи є ваші успіхи, успіхи
...нського Союзу, де дружба і
...ога народів є запорукою про-
могутності.

...лоруського народу є наслідок
...вництва великої партії біль-
...еніального вождя товариша
тієї допомоги, яку подають
...у народові всі народи СРСР.
...атерському білоруському на-
...й відзначає 30-річчя існу-
...ї Радянської Соціалістичної
— БРСР!

...ликому Сталіну ,творцеві ве-
...ціональної радянської дер-

Осіяваний Тарасом Григоровичем Шевченком Дніпро широкий, символізуючий наш вічний зв'язок, проходить через три Радянські Соціалістичні Республіки —Російську Федерацію, Україну та Білорусію.

Узи тісної і щирої дружби здавна зв'язують український і білоруський народи. Багато спільного в нашій історичній долі. От чому так радіє серце в день всенародного свята — 30-річчя Білоруської Радянської Соціалістичної Республіки. В цей день ми шлемо рідній Білорусії свій палкий привіт і побажання нових успіхів у творчій роботі.

З любов'ю співає український народ білоруські пісні. Великим успіхом користуються на Україні твори поетів і прозаїків Білоруської РСР. Випущений недавно альманах білоруської поезії завоював широку популярність у містах і селах Радянської України. Перекладені на українську мову творів Янки Купали, Якуба Коласа, Петра Глебка, Нетруся Бинова, Аркадія Кулешова, Кондрата Крапиви, Павлюка Труса та інших співців білоруського народу взяли участь кращі поети України. Незабаром вийде у світ альманах білоруської прози.

Вічно житиме наша дружба, яку виховав великий вождь і вчитель товариш Сталін!

Хай живе наш старший брат — великий російський народ!

Слава Радянській Білорусії!

Хай живе мудрий вождь і вчитель товариш Сталін!

Андрій МАЛИШКО,
лауреат Сталінської премії.

...», твори Івана Франка, Лесі
...ильна в нашім колі
...рвоним стягом,
...ою будуєш долю,
...вільним птахом.
...році Білорусія відзначала 30-
...лей літературної діяльності
...ного поета Якуба Коласа. На
...я ювілею виїжджала делега-
...ських письменників у складі
...Ігоря Муратова, Терешя Ма-
...нні два поети присвятили
...свої теплі вірші:

...З і від його співців,
...влять піснею народів
дружбу ясну —
Коласа, а у його лиці
Білорусь свободну і
прекрасну.
(Т. Масенко).

...українські радянські письмен-
...яли участь у відзначенні
...и Купали, що відбувся не-
...війни.

...чизняної війни велика друж-
Радянського Союзу ще раз
...ю могутню силу, витримала
...обування. Радянські воїни
...льностей боролися за визво-
...ської землі. І могутньою си-
...ав мужній бойовий переклик
і білоруських поетів, які
...й боролись за одну мету. У
...ові білорусу» (збірка «Ми—
...дати») Іван Нехода писав у

...журба, мов пеньки
обгорілі...
...ують Вкраїну, клюють
Білорусь...
..., що з серцем моїм ви
зробили?
...чу. Все бачу. За все їм
помщусь.

Вірші, присвячені Радянській Білорусії, пишуть М. Рильський (лист до Янки Купали), Сосюра, Кириченко та інші поети.

Багато творів білоруських поетів присвячено Україні, боротьбі українського народу проти гітлеризму. Я. Колас присвячує українським і білоруським партизанам вірш «Розлука», який передає почуття поета в час прощання з бойовими друзями, що йшли в партизанські загони, у ворожий тил. Едзі Агнящвет присвятила братнім республікам вірш «Сестри». Максим Танк показав у вірші «Заповіт», з яким почуттям бійці у фронтовій землянці співали цю зворушливу шевченкову пісню.

Після переможного закінчення Великої Вітчизняної війни знову відновилася традиція творчих зустрічей українських та білоруських письменників. У Білорусії побували Петро Панч, М. Рильський. Влітку 1947 року на «Купалівські читання» до Мінська їздили Т. Масенко і С. Крижанівський, які зробили там кілька доповідей про українську літературу. У тому ж році Київ відвідав поет Алесь Зарицький.

В результаті наполегливої праці українських поетів у цьому році вийшла антологія «Білоруська радянська поезія», у якій представлені понад 160 творів 22 білоруських поетів. В перекладах взяло участь 34 українських поети. У 1947 році за редакцією М. Терещенка вийшов том вибраних творів Янки Купали. Окремим виданням вийшла відзначена Сталінською премією поема Аркадія Кулешова «Прапор бригади» (переклад М. Зісмана).

На другому з'їзді письменників України Петрусь Бровка повідомив про успішну роботу білоруських поетів над перекладами антології української поезії.

Марко Зісман переклав п'єсу білоруського драматурга Мовзона «Костянтин Заслонов», про життя і героїчні подвиги відомого білоруського героя в роки німецької окупації. В журналах надруковані були зразки білоруської прози (повість В. Кравченка «Ригор Шибай» в журналі «Дніпро») та фольклору. Білоруський драматург і літературознавець М. Клімкович написав п'єсу про Шевченка «На віленській дорозі», про часи, коли Шевченко кріпаком пішки проходив через Білорусь.

Розробці теми дружби народів білоруські поети присвятили багато прекрасних віршів. Великої популярності набув вірш А. Зарицького «Дніпро», про ріку, що протікає по землях трьох сестер-республік — Росії, України і Білорусії. Видана в цьому році в Мінську збірка А. Зарицького «Орлина криниця» містить вірш «Вінок Ватутіну». Це пошана і подяка від білоруських воїнів визволителеві Києва генералу Ватутіну. У вірші «Біля пам'ятника Богдану Хмельницькому» автор робить спробу розкрити історичний зміст і значення діяльності Богдана Хмельницького. Поет показує нове Запоріжжя, Дніпрогес, оновлені береги Дніпра (вірш «Зарачанцы»). Темі братерства українського і білоруського народів присвячує вірш «Кам'янка» Аркадій Кулешов.

Цього літа на гастролі до БРСР виїжджали Житомирський і Ровенський театри, які познайомили білоруського глядача з видатними творами української драматургії.

Творча дружба письменників України і Білорусії, що є одним з виявів радянського патріотизму, надзвичайно плодотворно впливає на розвиток літератур, збагачує їх різноманітність. Ця співдружність стає щоразу міцнішою і буде відзначена новими важливими досягненнями.

Юрій СТУПАК.

в життя історичну програму знайшли яскраве виявлення в листах товаришеві Сталіну від працівників сільського господарства. Колгоспники, колгоспниці, працівники МТС, радгоспів, лісорозсадників, спеціалісти сільського і лісового господарства беруть зобов'язання достроково виконати державний план полезахисного лісонасадження, впровадження травопільних сівозмін, будівництва ставів і водойм для забезпечення високих і сталих урожаїв.

Повідомлення, яке публікується сьогодні, ще і ще раз показує, що трудівники землі не кидають слів на вітер. Керовані комуністичною партією, натхнені сталінською ідеєю забезпечення високих і сталих урожаїв, вони наполегливо і з великим успіхом здійснюють накреслені історичним планом завдання. За одну лише минулу осінь колгоспи, радгоспи і лісгоспи степової і лісостепової зони європейської частини СРСР провели значну роботу по посадці захисних лісових смуг, підготовці земель для посадки лісових смуг у 1949 році, збиранню насіння деревних і чагарникових порід, закладанню лісових розсадників і впровадженню травопільних сівозмін. Про це красномовно говорять цифри і факти, наведені в повідомленні.

Уже покладено початок здійсненню такої величезної справи, якої ще не знала історія землеробства, — створенню державних захисних смуг. На траси цих смуг виїхали експедиції учених і загони спеціалістів. Створюються всі умови для того, щоб 94 лісгоспи весною 1949 року почали першорядні роботи по посадках державних лісових смуг. Одночасно розгортаються широкі роботи по лісонасадженнях на полях колгоспів і радгоспів.

На Україні, в Сталінградській, Воронезькій, Куйбишевській областях, в Башкирській АРСР уже закінчене складання єдиних планів робіт по залісенню. Приклад правильної розробки єдиного плану впровадження травопільної системи землеробства показує Новоаннеиський район, Сталінградської області. Як видно з карти-плану, що публікується, новоанненські колгоспники одночасно розв'язують весь комплекс травопільної системи землеробства. Полезахисні лісові смуги, залісення ярів і пісків, будівництво ставів і водойм, впровадження травопільних сівозмін — такі основи новоаннеиського плану, який може служити прикладом для інших районів країни.

У 1948 році колгоспи, радгоспи і лісгоспи степової і лісостепової зони європейської частини СРСР провели захисні лісонасадження на площі майже в 200 тисяч гектарів. Для лісопосадок 1949 року підготовлений грунт на площі 269,5 тисячі гектарів, що дозволяє в основному вже весною виконати річний план лісопосадок, встановлений на 1949 рік.

Комітет ВКП(б) відмічають успіхи України, Тамбовської, Курської, Воронезької областей і ряду інших районів країни.

Слід пам'ятати, однак, що це лише перші успіхи, лише приступ до справи перетворення природи. Головне попереду. Весною 1949 року треба буде провести величезну роботу. Протягом весни колгоспи і радгоспи можуть і повинні виконати річний план лісових посадок. Весною треба добитися вирішальних успіхів у розвиткові травосіяння і тим самим забезпечити впровадження і освоєння травопільних сівозмін у встановлені строки. Наступаючий 1949 рік може і повинен стати роком повсюдного застосування наукової системи обробітку грунту. Тепер колгоспи і радгоспи мають великі можливості проводити підняття зябу і парів плугами з передплужниками.

Про ці завдання тим більше важливо нагадати, що деякі області відстають з невідкладними роботами. Загальновідоме значення насіння трав для впровадження травопільної системи землеробства. Без трав не можна запровадити травопільні сівозміни, без трав неможливо розв'язати проблему створення кормової бази для зростаючого тваринництва. Однак в Астраханській, Саратовській, Рязанській, Ульяновській і деяких інших областях насінництву трав не приділяється належної уваги, план засишки насіння досі не виконаний.

Досягнення передових областей, країв і республік говорять про те, що колгоспи, радгоспи і МТС мають все необхідне для успішного виконання і перевиконання встановлених планом перетворення природи завдань. Їх досвід показує, чого можна досягти в короткі строки, коли в рух приводяться всі сили і засоби соціалістичного землеробства, коли на чолі трудового піднесення мас стають партійні і радянські органи. Значить, все тепер залежить від повсякденної політичної і організаторської роботи партійних і радянських організацій, від їх уміння використати для перетворення природи наших степів всю могутність колгоспного ладу.

Повідомлення Ради Міністрів СРСР і Центрального Комітету ВКП(б) про перші результати здійснення плану перетворення природи заналює всіх радянських людей. Воно ще більше зміцнює їх упевненість в тому, що грандіозний план полезахисних лісонасаджень, впровадження травопільних сівозмін, будівництва ставів і водойм буде успішно запроваджений в життя. Багатомільйонна армія трудівників села на чолі з комуністичною партією з честю розв'яже історичні завдання, які стоять перед соціалістичним сільським господарством.

(Передова «Правды» за 30 грудня).

Герой Радянського Союзу С. Х. Ковпа президент Академії наук УРСР О. Палладін, лауреат Сталінської пре поет П. Г. Тичина, секретар ЦК ЛКС Г. Г. Шевель, народна артистка СР М. І. Литвиненко-Вольгемут, народн артист УРСР М. С. Гришко, депут Верховної Ради СРСР, Герой Соц лістичної Праці ,голова колгоспу М. Лисенко, депутат Верховної Ради УР ланкова колгоспу Г. Ф. Бідненко, ла кова колгоспу Є. А. Саух, Герой Радя ського Союзу П. І. Чумак, Герой Соц лістичної Праці, інструктор-машин Київського паровозного депо ім. Андр ва С. П. Голубицький.

(РАТАУ).

ПІДГО

Комуніст-бригадир агрегату № робітницями своєї бригади про виб

На

ШОСТКА. **(Кор. «Більшовицьк зброї»).** Людно в ці дні на агітпун другого робітничого селища. Кращі а татори і пропагандисти заводу сільгос машин читають лекції, провадять бе ди про завдання радянського суду, р радянське законодавство.

З захопленням слухали виборці до відь на тему «Соціалістична власність основа радянського ладу». Активно говорювалася доповідь судді т. Рейф діяльність народного суду першої ді ниці міста. Робітники заводу тт. Наєм ров, Стакан, Кришкевич подали про зиції щодо поліпшення роботи судд народних засідателів.

На виборчих пунктах провадять а таційну роботу 200 агітаторів. Во роз'яснюють трудящим «Положення в вибори народних судів УРСР», роль д дів в охороні соціалістичної власност

Действителен при предъявлении паспорта. 2

УССР

Народный Комиссариат Внутренних Дел

Управление НКВД
по Тарнопольской области

„14" сентября 1945 г.

№ 59

г. Пробижна.

ПРОПУСК № 3414

Разрешается гр-ке Вербицкой
Фамилия, имя, отчество
Маффа Никитична 1924 г. рожд.
с детьми нет.
Указав., имя и возраст или подчеркив.
Проезд от ст. Гадиньковцы.
Наименов гор. ст. пристани.
до ст. Сумы и ~~обратно~~
Сумской области.
Пропуск действителен до „1" октября 1945 г.
Цель поездки к месту жительства
Паспорт серии спец. удост. № 43
Кем выдан Пробижнянским РО=НКВД

Печать

Начальник УМ НКВД
по Тарнопольской области
Пробижнянского РО:НКВД
Ст. лейтенант: [illegible] /Огненко/

БХ 00102 Типогр. „Вільне життя" з. № 112 т. 15000

Ст. Галынковце
Львовская ж. д.
повзд №____ ваг. №____
_____ 194__ г.

Автобіографія. 3

Я Вербицька Марія Нікітовна
народилася 1924 року в родині
колхозника с Стецьковка с/р.
Хотіньского р-ну Сумска область
в родині селянина школу кончила
3 класа работала в колгоспі
работала до прихода немца
Я осталася при самом батьку
Мати умерла мені було 6 год
Потом батько жинився
на другой і умерла 2 га мати
Осталас я брибатьку і одна
сестра 2 брати находяться
при армії і один інвалід
за каждим набором мені слали
повістки ну я усе скривалась
у сестри від германца
і я ішла от сестри додому
і на дорозі мене забрали
і пришлос мені буть у германи
город Майну. работала у хазяїна
работалос мені очин плохо потому
що вони больше всего намени
нападаве і щитали как зверя

і по окончeнію войни
в Апрелі освободили нас
і січас нахожує народні

Народный Комиссариат Внутренних Дел	Народный Комиссариат Внутренних Дел
Управление НКВС Тернопольск. обл.	Управление НКВД Тернопольск. обл.
Пробижнянское	Пробижнянское
[illegible]	РАЙОТДЕЛЕНИЕ

29 Августа 1945 г.

№ 43

п. Пробежна

Удостоверение 4.

Предъявитель сего гр.
Вербицкая
Мария Николаевна 1924 г.
рожд. уроженка с. Сциськовка
Хотинского района
Сумской области.

Национальность: украинка.
Социальное положение: из середняков.
Отношение к военной службе:
Не военнообязанная.
Откуда прибыл: Гор. Маньц
Из Германии.
Удостоверение действительно по
29 февраля 1946 года, только в пределах
Пробижнянского района Тернопольской
области.

Зам. Нач. Пробижнянского РО НКВД
Ст. лейтенант: [signature] /Огиенко/.

Начальник п/стола: [signature]
/Семеновых/.

Прописка.

Зарегистрирован при
Пробижнянском РО-НКВД
за № 43 от 14 августа 1945 года.
Нач. п/стола: [signature]

Продление срока действия удостоверения.

Выезд разрешен в Сумскую обл.
Хотинский р-н село Стицковка.
Зам. Нач. Пробижнянского РО-НКВД
Ст. лейтенант: [signature] /Огиенко/.
Нач. паспорт. стола: [signature] /Семеновых/.

Ст. Гадынковце
Львовская ж. д.
поезд № ____ ваг. № ____
____ 194__ г.

Протокол допроса

1949 года января 2 дня с. Стецковка

Я, Ст. Оперуполномоченный ОУР Хотенского РО МВД Сумской обл. 1-т. мил. Скакун допросил в качестве свидетеля гражданку:

Вербицкую Марфа Никитична 1924 г. рождения, уроженка и житель села Стецковка ул. Засосывка Хотенского района Сумской обл. Из крестьян — середняков, колхозница, Украинка, б/п, образование 4 класса, семейная, не судимая, гр-н СССР — репатриантка.

По ст. 89 УК УССР предупреждена об ответственности за дачу ложных показаний Вербицкая

Вопрос: Расскажите Вербицкая при каких обстоятельствах Вы выехали в Германию?

Ответ: Я до немецкой Оккупации проживала в с. Стецковка до 1941 года работала в к-зе Сталина рядовой, в период немецкой Оккупации проживала в с. Стецковка улица Засосывка работала с 1941 по 1942 г. январь. месяц работала — дома.

В 1942 г. вышла замуж — (до замужества моя фамилия была Радько) в с. Пушкаревку Сумского района Сумской обл. за Беспалого Фокия Кузьмича где прожила две недели и его забрали немцы в Германию

Вербицкая

Я, жила со Свекровью до 1943 года июль м-ц, Откуда Немцы эвакуировали население и меня с молодежью вывезли в Германию г. Майнц с. Боденгам в 7 км. Майнц от реки Рейн в 2 км. Фамилия Немецкого д/хозяина - Лебэт Анно; молодая, а старую Фамилия - Лебэт имя и незнаю (Тыкла) звать. Где и работало по хозяйству хозяйство 5 коров, 4 свиньи, 1 лошадь, трусы 20 штук, Гектаров 5 земли. Я, проработала с июля 1943 го по 1945 год июль-август м-ц, где я познакомилась в селе с гр-м. Вербицким Михаилом Васильевичем 1927 г. р. Уроженец Тарнопольская обл. Пробижанский район с. Малые Чернокинцы. Он при вступлении Немцев на землю-территорию СССР добровольно в 1941 году выехал в Германию. — и Освобождено Американскими войсками 1945 г. в Марте-Апреле месяце, со мной были знакомые с Харьковской обл. Шуро по имени, с момента освобождения, я с ней разехалась. Я, со своим мужем через посредство СПП. приехала к нему в с. Чернокинцы - мали Пробижанского р-на Тарнопольской обл. и у его сестры жили 2 месяца и его призвали в Советскую армию где он и сейчас служит Вербицкий

6

Я, тогда приехала к своему отцу в Село Ситсуковка где и сейчас проживаю в доме отца. Радько Никиты Ивановича.

От Вербицкого Михаила Васильевича Я имею сына - рождения 1946 года

Я, с Вербицким еще в Германии у немцев расписалась - зарегистрирована в браке.

Я, сейчас работаю в к-зе Сталина рядовой.

В протоколе записано верно, мне в слух прочитано. Вербицька

Дописал Лит. мил. Асканцу

В Тернополе на пересыльном пункте перепутали -

Примечание: В документах моих реконструкционных имя мое и Отчество спутано там написано Мария, Николаевна - это неправильно.

А меня Марфа Никитична правильно. Вербицька

Записано верно с моих слов. Вербицька

Лит. мил. Асканцу

Характеристика

Дана Исполком Стецковского с/совета депутатов трудящихся на гр. Вербицка-Радько Марфа Никитовна рождения 1924 года. Уроженка с. Стецковка Хотенского р-на Сумской области. По соцпроисхождению с крестьян-середняков. По соцположению с колхозница. До 1941 года работала в колхозе. При оккупации немцев проживала на оккупированой территории работала в сельхозобщине. В 1942 году была забрана в германию. Где находилась до 1945 года. После освобождения возвратилась в с. Стецковку и начала работать в колхозе где и работает до настоящего время.

Отец Радько Никитин Ив. по соцпроисхождению с крестьян-середняков. До 1941 года работал в колхозе. При оккупации немцев нигде не работал по старости лет. В настоящее время нигде не работает.

Председатель с/совета [подпись]

Секретарь с/совета [подпись]

16 Октября 1948 г.

№

Сов. секретно 8

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Из материалов проверочно-фильтрационного дела видно, что материал на репатрианта Вербицкой Марии Никитичны 1924 года рождения уроженец с. Отицковка Хотенский р-н сумоб. Не заслуж. оперативного наблюдения.

РЕШЕНИЕ КОМИССИИ

Настоящее дело направить Дело направить в 1-й отец. отдел УНКВД сумской обл.

ПРЕД. ПФК НАЧ. РО МВД ЛЕЙТЕНАНТ [подпись] /ЧЕРЕПОВСКИЙ/

ЧЛЕНЫ ПФК НАЧ РО МГБ КАПИТАН [подпись] /МЕШЕРЯКОВЯ/

СТ. ОПЕРУПОЛН. Л-Т М-ПУ [подпись] /ЗАКАЗ/

Архивное ___ № 35255
пересмотрено в соответствии с приказом КГБ при СМ СССР № 00750
и оставлено для дальнейшего хранения в архиве в агентурном фонде
как находящ. в амер. окк. зоне.
справочном учете ___ с отражением на оперативно-
Пересмотрел ___ (Бабчевский)
Согласны:
Начальник ___ отделения ( )
Нач. ___ отд. УНГБ при ___ и УССР ( )
по Сумской обл.
20. VII 1955 ( )

ЗАВЕРИТЕЛЬНАЯ НАДПИСЬ

данном деле пронумеровано 8 [illegible]в
восемь

«12» 11 92

Должность

Подпись

ЗАВІРЯЮЧИЙ НАПИС

У даній справі пронумеровано 8 аркуші
вісім

«28» 12 1992 р.

Посада архів. 1 кат.

Підпис

20.08.2026

Арт 1-С 3803-1